

Tokoni ke fakafuo ‘a e kaha‘u ‘o ho‘omou ‘apiakó

Fakamatala fekau‘aki mo e founiga palani mo e līpooti ‘a e ‘apiakó

Te ke lava ‘o fakafuo ‘a ho‘omou ‘apiakó ke hoko ko ha feitu‘u ‘e tupulaki ai ‘a e fānaú mo e to‘utupú, ‘aki ho le‘ó mo ho‘o a‘usiá.

Ko e hā ‘oku mahu‘inga ai ke palani mo līpooti ‘a e ‘apiako?

‘Oku fiema‘u ke fengāue‘aki ‘a e ngaahi ‘apiakó mo kimoutolu, honau komiunitií, ke palani atu ki he kaha‘ú.

‘Oku malava ai hení ‘a e tokotaha kotoa pē, kau ai ‘a e fānaú mo e to‘utupú, ngaahi mātu‘á, kāingá mo e ngaahi kupu meí he komiunitií, ‘o fokotu‘u ‘a e ngaahi taumu‘a ma‘á e ‘apiakó ‘oku ho‘ata meí ai ‘a e ngaahi fiema‘u ‘a e kau ako kotoa pē mo tokonia kinautolu ke nau lavame‘a ai.

‘E tokoni homou le‘ó ki he ngaahi ‘apiakó ke fakahoko ai ha ngaahi fakalelei ke ‘oatu ki he kau ako kotoa pē ‘a e a‘usia fakaako lelei tahá.

Ko e hā ‘a e me‘a kuo pau ke fakahoko ‘e he ngaahi ‘apiako?

‘Oku fiema‘u ke fa‘u ‘e he ngaahi ‘apiakó ha ngaahi palani lele-lōloa mo fakata‘u ‘o makatu‘unga ‘i he me‘a ‘oku nau fanongoa meiate kimoutolú pea mo e me‘a ‘oku fakahā ange ‘i he‘enau ngaahi fakamatala kuo tānakí (‘o hangē ko e ngaahi fakamatala ki he ngaahi tu‘unga lavame‘á), ‘a ia ‘oku totonu ke fakamu‘omu‘á.

Fakafou ‘i he‘enau ngaahi palaní, ‘oku fiema‘u ‘a e ngaahi ‘apiakó ke nau fakapapau‘i ‘oku:

- » malava ‘a e tokotaha ako kotoa pē ‘i honau ‘apiakó ‘o a‘usia ‘a ‘enau tu‘unga fakaako mā‘olunga tahá
- » hoko ‘a e ‘apiakó ko ha feitu‘u ‘oku malu fakaesino mo fakaeloto, ‘okú ne fakapapau‘i ‘oku tauhi ‘a e ngaahi totonu ‘a e tangatá ma‘a ‘ene kau akó pea ‘okú ne fakahoko ha ngaahi ngāue ke fakangata ‘a e laulanú, faka‘alumá, houtamakí mo e ngaahi fa‘ahinga kehe ‘o e filifilimānakó
- » fakakau atu, mo fakalato ‘e he ‘apiakó ‘a e ngaahi fiema‘u ‘a e kau ako ‘oku kehe ‘a ‘enau ngaahi fiema‘ú
- » fakahoko ‘e he ‘apiakó ‘a e Talite ‘o Waitangí, ‘aki ‘a hono:
 - › fakakau ‘o e tikanga, mātauranga, mo e Te Ao Māori ‘i he‘enau ngaahi palaní
 - › fakahoko ‘o ha ngaahi ngāue fe‘unga ke ako‘i ‘a e tikanga Māori mo e te reo Māori
 - › ma‘u ‘o ha ngaahi ola ‘oku vahevahē taau ma‘á e fānau ako Maulí (ākonga Māori)

Ko e hā ‘a e me‘a ‘oku totonu ke u ‘amanaki atu ki ai mei homou ‘apiako?

‘Oku totonu ke mou ‘amanaki atu mei homou ‘apiakó ke ne:

- » fie talanoa mo koe fekau‘aki mo e me‘a ‘oku ngāue leleí, me‘a ‘oku ‘ikai ngāue leleí, pea mo e me‘a ‘oku mahu‘inga ma‘a ho‘o tamá. ‘E tokoni atu ‘eni ki ho‘omou ‘apiakó ke fakakaukau‘i ai pe ko e hā ‘a ‘enau ngaahi taumu‘á.
- » fakapapau‘i ‘oku ma‘u ‘e he kau aka mo e mātu‘a kotoa pē ‘a e tatau ‘o ‘enau ngaahi palaní ‘a ia ‘oku tohi ‘i ha founiga ‘e faingofua hano mahino‘i (kuo pau ke pulusi ‘eni ‘i he ‘itanetí).
- » līpooti atu kiate koe ‘i he ta‘u takitaha ki he tu‘unga ‘o ‘enau faifatongiá, ‘o kau ai ‘a e lelei ‘oku nau fakahoko ki he fakalakalaka mo e tu‘unga lelei ‘a e mo‘ui ‘a e kau akó.

Te u ma‘u mei fē ha fakamatala lahi ange?

Talanoa mo ho‘omou ‘apiakó ke ‘ilo fekau‘aki mo ‘enau ngaahi founiga fa‘u palaní.

Te ke toe lava foki ‘o ma‘u atu ha fakamatala lahi ange fekau‘aki mo e ngaahi me‘a kuo pau ke fakahoko ‘e he ngaahi ‘apiakó ‘i he‘enau palaní mo e līpootí ‘i he uepisaiti ‘a e Ministry of Education (Potungāue Akó) ‘aki ha‘o hulu‘i ‘a e kouti QR pe ‘i ha‘o vakai ki he uepisaiti ‘i laló.

[www.education.govt.nz/
school/schools-planning-
and-reporting/](http://www.education.govt.nz/school/schools-planning-and-reporting/)

